



XLI ZJAZD SEKCJI PALEOENTOMOLOGICZNEJ
POLSKIEGO TOWARZYSTWA ENTOMOLOGICZNEGO
I
KONFERENCJA NAUKOWA

„OWADY W ZAPISIE KOPALNYM”

20 MARCA 2026 | WARSZAWA

PAN Muzeum Ziemi w Warszawie
Aleja Na Skarpie 20/26–27, 00-488 Warszawa

ORGANIZATOR:

Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN
w Krakowie

WSPÓLORGANIZATOR:

PAN Muzeum Ziemi w Warszawie



KOMITET NAUKOWY

Dr hab. Agnieszka Soszyńska prof. UŁ Wydział Biologii i Ochrony Środowiska,
Uniwersytet Łódzki

Prof. dr hab. Ewa Krzemińska Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN,
Kraków

Dr hab. Jacek Szwedo prof UG Wydział Biologii Uniwersytetu Gdańskiego

Dr hab. Karol Szawaryn prof. MiZ Muzeum i Instytut Zoologii PAN

KOMITET ORGANIZACYJNY

Dr hab. Katarzyna Kopeć Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN, Kraków

Dr Elżbieta Sontag Wydział Biologii, Uniwersytet Gdański

Maksymilian Syratt Uniwersytet Jagielloński, Instytut Systematyki i Ewolucji
Zwierząt PAN, Kraków

Mgr Monika Michalska Instytut Paleobiologii PAN, Warszawa

REDAKCJA

Dr hab. Katarzyna Kopeć, Dr Elżbieta Sontag, Maksymilian Syratt

Muzeum Przyrodnicze Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt
Polskiej Akademii Nauk



©Copyright by Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN,

Kraków 2026

PROGRAM KONFERENCJI

10:00 – 11:00 przyjazd uczestników, zwiedzanie wystaw w Muzeum Ziemi dla chętnych

11:00 Otwarcie konferencji: Katarzyna Kopeć i Błażej Błażejowski oraz prezentacja uczestników

I sesja referatowa

(referat 12 min.+ 3 min. dyskusji)

prowadząca: Agnieszka Soszyńska

11:20 – 11:45 RYSZARD SZADZIEWSKI, WIESŁAW KRZEMIŃSKI - Profesor Barbara Kosmowska-Ceranowicz (1931–2026) w życiu polskiej paleoentomologii

11:45 – 12:00 WIESŁAW KRZEMIŃSKI, KATARZYNA KOPEĆ, MAKSYMILIAN SYRATT, IWONA KANIA-KŁOSOK – *Rhipidia ceranowiczi n.sp.* (Diptera, Limoniidae) z bursztynu ukraińskiego.

12:00 – 12:15 MAŁGORZATA KALANDYK-KOŁODZIEJCZYK, BARTOSZ OGŁAZA, PIOTR WĘGIEREK - Osiągnięcia Profesora Jana Koteji w badaniach nad kopalnymi czerwcami a przyszłość tego kierunku

12:15 – 12:30 BŁAŻEJ BOJARSKI, KAROLINA CIEROCKA, JACEK SZWEDO - Ichnoskamieniałości jako narzędzie do badania tafonomii żywic kopalnych

12:30 – 12:45 IWONA KANIA-KŁOSOK, WIESŁAW KRZEMIŃSKI, GRZEGORZ SALWA, PATRYK WĄSACZ, WIKTORIA JORDAN-STASIŁO, JACEK SZWEDO, KATARZYNA KOPEĆ, PIOTR WĘGIEREK - Nowe dane dotyczące Tipulomorpha (Insecta: Diptera) z osadów kenozoicznych Polski, Włoch i USA

12:45 – 13:00 MONIKA MICHALSKA, BŁAŻEJ BŁAŻEJOWSKI - Pierwszy późnojurajski prostoskrzydły (Orthoptera: Elcanidae) z Polski (stanowisko Owadów-Brzezinki)

13:00 – 13:15 ADAM STROIŃSKI, JACEK SZWEDO - *Scolpypopites* i co dalej...
(Hemiptera, Ricaniidae)

**13:15 - 13.30 JACEK SZWEDO - Novum tribus Tropicuchidarum et problemata
familiae classificationis**

13:30 – 15:00 Przerwa obiadowa (obiad we własnym zakresie) w restauracji w
Teatrze Buffo, przerwa kawowa w Muzeum

II sesja referatowa

(referat 12 min.+ 3 min. dyskusji)

prowadzący: Karol Szawaryn

**15:00 – 15:15 JOWITA DROHOJOWSKA, ANITA GORZELAŃCZYK, ANDREW J. JERAM, JACEK
SZWEDO - Pierwsze informacje o owadach kopalnych z Irlandii Północnej / The
first information about fossil insects from Northern Ireland**

**15:15 – 15:30 ANITA GORZELAŃCZYK, JACEK SZWEDO, JOWITA DROHOJOWSKA - Kopalne
mączliki (Hemiptera, Sternorrhyncha, Aleyrodidae) z Oise: nowe gatunki i
pierwsze dane o występowaniu podrodziny Aleyrodinae**

**15:30 – 15:45 ALICJA PEŁCZYŃSKA - Zagadka Eoceńskiego rodzaju *Kelneria* Matile
1979 (Diptera: Keroplatidae)**

**15:45 – 16:00 KATARZYNA KOPEĆ, WIESŁAW KRZEMIŃSKI - Granica między
Architipulinae a Limnophilinae – implikacje morfologiczne i ewolucyjne**

**16:00 – 16:15 MARTA ZAKRZEWSKA, JACEK SZWEDO, BŁAŻEJ BOJARSKI - Pierwszy
fosylny łowik z plemienia Andrenosomatini (Diptera: Asilidae) w meksykańskim
bursztynie z Chiapas**

**16:15 – 16:30 SZYMON KACZMAREK - Stem group Psychodomorpha – chimery
rodzin, podrodzin oraz „ślepe uliczki” ewolucji**

**16:30 – 16:45 MAKSYMILIAN SYRATT, KATARZYNA KOPEĆ, IWONA KANIA-KŁOSOK,
WIESŁAW KRZEMIŃSKI - Nowe dane o muchówkach z plemienia Antochini (Diptera:
Limoniidae: Limoniinae) z żywic kopalnych**

16:45 – 17:00 Przerwa kawowa

17:00 – Podsumowanie konferencji, dyskusja; sprawy organizacyjne Sekcji
Paleoentomologicznej PTE

17:30 – Zakończenie konferencji

Scolypopites i co dalej... (Hemiptera, Ricaniidae)

A. Stroiński¹, J. Szwedo²

¹Muzeum i Instytut Zoologii, Polska Akademia Nauk, Twarda 51/55, 00-818 Warszawa;
astroinski@miiz.waw.pl

²Pracownia Entomologii Ewolucyjnej i Muzeum Inkluzji w Bursztynie, Katedra Zoologii
Bezkęrgowców i Parazytologii, Wydział Biologii, Uniwersytet Gdański, ul. Wita Stwosza 59,
80-308 Gdańsk, jacek.szwedo@ug.edu.pl

Paleogeński zapis kopalny nadrodziny Fulgoroidea jest stosunkowo dobrze udokumentowany dzięki licznym znaleziskom z półkuli północnej. W Ameryce Północnej szczególnie istotne są stanowiska w obrębie formacji Green River oraz Quilchena. W Europie kluczowe znaczenie mają lokalizacje takie jak Menat, formacja Fur, bursztyn z Oise, Messel, Geiseltal, żywice kopalne z grupy bursztynu bałtyckiego oraz Bembridge Marls. Pojedyncze znaleziska odnotowano również w Azji, m.in. w Arkharze na Syberii, na Wyżynie Tybetańskiej oraz w prowincji Yunnan w Chinach.

Na półkuli południowej zapis kopalny Fulgoroidea jest wyraźnie uboższy. Nieliczne stanowiska obejmują Sunchal i La Questa Azul w Argentynie, Redbank Plains w Australii oraz prowincję Otago w Aotearoa Nowej Zelandii.

Odkrycia i opisy paleogeńskich Ricaniidae należą do rzadkości. W wielu przypadkach pierwotne przypisanie taksonów do tej rodziny bywało kwestionowane, a część z nich przenoszono do Nogodinidae. Taksony, które wydają się prawidłowo umieszczone w obrębie Ricaniidae, często wymagają rewizji i ponownej oceny diagnostycznych cech morfologicznych. Jedynie w przypadku kilku taksonów ich przynależność do rodziny Ricaniidae można uznać za dobrze potwierdzoną. Zapis kopalny rodziny sięga paleocenu, jednak skalibrowane analizy filogenetyczne oparte na danych molekularnych przesuwają czas jej dywergencji wstecz do kredy (od aptu do mastrychtu lub nawet wcześniej) (Stroiński & Szwedo 2025).

Scolypopites bryani Tillyard, 1923 pozostaje jedynym znanym przedstawicielem rodziny Ricaniidae z półkuli południowej. W oryginalnej publikacji Robert John Tillyard (1923) określił wiek osadów formacji Redbank Plains jako górny miocen. Interpretacja ta była jednak później szeroko dyskutowana, a obecnie przyjmuje się paleoceńsko-eoceński wiek tej formacji (Lambkin 2018).

Najnowsze odkrycia oraz ponowna analiza wcześniej zebranego materiału ujawniły stosunkowo bogaty zespół kopalny, obejmujący – obok *S. bryani* – także kolejny gatunek z tego rodzaju. Ponadto zidentyfikowano kilka dodatkowych taksonów należących do rodziny Ricaniidae oraz innych przedstawicieli Fulgoroidea, w tym z rodzin Tropiduchidae i Nogodinidae, co istotnie poszerza wiedzę o różnorodności paleogeńskich pluskwiaków na półkuli południowej.

Uzyskane wyniki podkreślają znaczenie dalszych, szczegółowych badań taksonomicznych i porównawczych, które mogą przyczynić się do pełniejszego poznania składu gatunkowego oraz relacji filogenetycznych w obrębie badanej fauny.

Lambkin K.J. 2018. The Mecoptera of the Paleogene Redbank Plains Formation, Southeastern Queensland. *Australian Entomologist* **45** (2), 149–158.

Stroiński A. & Szwed J. 2025. New fossil genera of Ricaniidae (Hemiptera: Fulgoromorpha) from the roof of the World. *Palaeoentomology* **8** (4), 412–427.
<https://doi.org/10.11646/palaeoentomology.8.4.9>

Tillyard R.J. 1923. On a Tertiary fossil insect wing from Queensland (Homoptera Fulgoroidea), with a description of a new genus and species. *Proceedings of the Royal Society of Queensland* **35**, 16–20. <https://doi.org/10.5962/p.168257>